

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Randy Susan Mayer
THE COMFORT OF LIES

Copyright © 2013 by Randy Susan Meyers
Translation Copyright © 2013 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-00533-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Rendi Suzan Majers

JEDAN GREH MANJE

Prevela Zvezdana Šelmić

Izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2013.

Džefu, zauvek

Bolje je čuti bolnu istinu
nego utešnu laž.
Istina se na kraju svakako sazna,
a tada će boleti mnogo više.

Nepoznati autor

Prvi deo

PRE

GLAVA 1

Tija

Sreća na tuđ račun obično skupo košta. Tija je zamišljala kaznu još od prvog poljupca s Nejtanom. Čitave godine čekala je da bude kažnjena zato što je zaljubljena i zaista je verovala da će posledice – ma kakve bile – biti potpuno zaslužene.

Osećala je blagu mučninu od kasnog nedeljnog ručka na kojem je upravo bila s Nejtanom. Naručili su previše jela: masnjikavo predjelo, salatu s previše preliva, meso prošarano belim; sve joj se to tumbalo po stomaku. Švarcvald torta joj je ostavila u ustima neprijatan sloj šećera i čokolade. Kad god bi Nejtan žalosno pogladio svoj stomak, zabrinula bi se da je postala njegov saučesnik u više grehova od jednog.

Još od detinjstva je mrzela tešku hranu. Umesto ovakvog ručka, više bi volela da su sačekali s viđanjem do sutra; tada bi mogli da sede na ćebet, gledaju vatromet kako tutnji iznad šetališta i slušaju Bostonski pop orkestar. Četvrti juli je praznik neopterećen očekivanjima: savršen za njih dvoje.

Nejtan ju je čvrsto držao za ruku dok su išli ka njenom stanu. Radovala se što se toliko ponosi njome. Imala je dvadeset četiri godine, a on trideset sedam; ovo joj je bio prvi put da je voli zreo muškarac. Kad god

Jedan greh manje

bi se sastali, otkrivala je nove očaravajuće karakteristike – detalje koje nikada nikome neće poveriti; na primer, kako njegove šake više liče na kaubojske nego na profesorske. Osobine koje bi mogle izgledati sasvim obične nekome ko je odrastao uz oca, Tija je dodavala spisku Nejtanovih divota.

Prošle nedelje joj je izgledao poput Supermena kada je došao kod nje s kutijom alata, planirajući da joj ugradi ručicu tuša koja će puštati jači mlaz vode od trenutnog. Kad je završio, ostavio je cedulju na kojoj je pisalo: „Da te zadrži ovde.“

Tiji se činilo da bi te reči mogla da čuje još koji put.

Nikakav poklon ne bi je toliko obradovao.

Nejtan joj se uglavnom činio savršen. Mišićave ruke. Široka leđa. Sarkastični njujorški stavovi izneti uz poseban mangupski osmeh – potpuno drugačije od uličnog humora mladića iz Južnog Bostona, kakve je poznavala u mladosti – bili su joj urnebesno zabavni, dok ju je njegova urođena sposobnost za sve obavijala osećanjem ušuškane sigurnosti. Nejtanovo prisustvo, iako suviše retko, prosto bi je naelektrisalo. Kada bi prelazila palcem duž svakog njegovog prsta, čitav svemir bi se sazeo u tom dodiru. Život joj se sveo na to da bude s njim.

Provela je mnogo sati plačući tokom te godine s Nejtanom. Oženjen muškarac ne može posvetiti devojci baš mnogo pažnje.

Kada su stigli do dupleksa u kojem je živela, Nejtan ju je zagrlio s leđa. Nagnula se unazad i sačekala njegov poljubac u vrat. Prešao je šakama duž celog njenog tela. „Nikad mi ne dosadi da te dodirujem“, rekao je.

„Nadam se da se to neće nikad promeniti.“

„Ljudi se uvek menjaju.“ Na licu mu se za trenutak pojavio izraz nelagodnosti dok se odvajao od nje. „Ti zaslužuješ mnogo toga.“

Znači li to kako zaslužuje da on uvek bude s njom? Tija je stavila ključ u bravu. Tešila se mislju da on veruje kako ona to zaslužuje.

Čim su ušli u stan, ona pohita u kupatilo; u poslednje vreme je svaki čas morala u kupatilo. Potom je dugo brisala ruke i nameštala na polici čudno neprikladnu otmenu bočicu parfema, koju joj je on kupio. Uporno je premeštala stvari, pokušavajući da uklopi ružičasti kristal sa svojim stvarčicama iz Ikee i sitnicama od majke. Tijin stan je postajao pozornica kad god bi Nejtan bio tu. Provodila je sate pre njegovog dolaska posmatrajući svaku knjigu, svaki ukras i plakat njegovim očima.

Kad se vratila u dnevnu sobu, Nejtan joj je ponudio čašu vina. „Slušaj ovo“, rekao je. „Danas sam pomenuo staru Gručovu šalu – odbijam da se učlanim u klub koji pristaje da me primi za člana – kako bih ilustrovao nešto, a jedan student me je pitao ko je Gručo Marks.“

Tija je podigla dlan u znak da neće vino. „Ne, hvala. Ne pije mi se.“

„Osećao sam se kao da mi je sto godina. Hajde, reci mi, ali potpuno iskreno: ti znaš ko je bio Gručo Marks, zar ne?“ Gurnuo je čašu k njoj. „Pa makar lizni. To je verovatno najbolji merlo koji ćeš ikada probati.“

Nije ništa rekao kada je za ručkom odbila vino. „Više mi se pije pepsi“, rekla je. Možda je pomislio da se ona ponaša kao tinejdžerka pa mu je izgledala ljupko. Ponekad joj je smetalo šta je sve smatrao ljupkim.

„Možeš da se kladiš u svoj život“, rekla je. „Pačja supa. Noć u operi.“ *

„Hvala ti. Obnovila si moju veru u mladu generaciju.“

„Nisi baš toliko stariji od mene.“ Mrzela je kad je insistirao na razlici u godinama. „A svakako sam starija od tvojih studenata.“

„I pametnija“, dodao je.

„To je tačno – nemoj to nikad da zaboraviš.“

Čim mu saopšti vesti, njihova veza će se promeniti zauvek, mada ionako nije mogla dugo trajati ovakva kakva je sada. Od prvog puta kada su spavali zajedno i kad joj je rekao „Lud sam za tobom“, ona je želela više. Prvo je želela da on stalno bude u njenom krevetu, a potom da burma koju nosi bude od nje. Kada bi je želja za njim pogodila svom snagom, želela je da njegove savršeno ispeglane pantalone pegla radnja koju ona odabere i da mu košulja miriše na deterdžent po njenom izboru.

Tija ga je pogledala pravo u oči. „Trudna sam.“

Zastao je, onako sa pruženom rukom, a vino je zapljusnulo ivicu čaše kao mali cunami.

Tija je uzela čašu. „Ispustićeš je.“ Spustila ju je na stočić, kraj njegove.

„Dakle, zato ne piješ“, rekao je.

Izgovorio je to polako, toliko polako da se Tija prepala. Iako je znala koliko je to malo verovatno, želela je da vidi spori osmejak – pravi TV osmeh, posle kojeg bi usledio filmski poljubac. Položila je dlan na

* *You Bet Your Life* – naziv američkog kviza koji je vodio komičar Gručo Marks, a *Duck Soup i A Night at the Opera* su filmovi u kojima je glumio. (Prim. prev.)

Jedan greh manje

stomak, još ravan, jer je ponovo osetila mučninu. Potisnula je misli o Nejtanovoj ženi. Ma koliko se trudila, Tija nikako nije prestajala da misli na Džulijet – gde je, i da li razmišlja gde joj je otišao muž – ali on je još na početku jasno pokazao da o toj temi neće razgovarati.

„Koliko dugo znaš?“, upitao je.

„Nekoliko dana. Htela sam da ti kažem lično.“

Klimnuo je, iskapio vino i seo. Prepleo je prste i nagnuo se napred sve dok nije položio ruke na kolena. Pogledao ju je strogo, kao pravi profesor. „Sredićeš to, zar ne?“

Tija je utočila u fotelju naspram kauča. „Da sredim to?“

„Naravno, sredi to.“ Na trenutak je zatvorio oči. Kada ih je otvorio, još više se ispravio. „Šta drugo možemo? Šta drugo ima smisla?“

„Mogu da je zadržim.“ Neće zaplakati. Ako se ništa drugo dobro ne desi u ovom prokletom svetu večeras, uspeće da ne zaplače.

„Sama? Kao tvoja majka?“ Nejtan je prevukao rukom preko brade. „Ti bi prva morala znati koliko je to teško, zar ne, dušo?“

„A gde ćeš ti biti? Planiraš da umreš? Da nestaneš?“ Iza odvažne fasade već se skupila kao makovo zrno. Znala je gde će Nejtan biti. Biće u svojoj lepoj kući, sa Džulijet. Sa svojom ženom. Ženom koju je ona jednom špijunirala. Ženom koja je izgledala kao sunce na nebu, čiji ju je plavokosi sjaj zaslepio.

„Platiću sve što treba da se to sredi...“

„Da se sredi, da se sredi“, ponovila je Tija. „Šta da se sredi?“ Htela je da ga natera da izgovori reč *abortus*.

„Moji sinovi su još mali.“

Tija je stegla rukohvate fotelje. Sad je žudela za onim zabranjenim vinom.

„Ne mogu da se podelim između dve porodice. Molim te. Pogledaj šta bi to značilo“, preklinjao ju je.

Suva kožica gulila joj se s ispućalog palca dok je kršila prste. Trudnoća ju je već promenila, nekako isušila, a istovremeno ju je i svaki čas terala da piški.

Nejtan joj je prišao i zagrlio je. „Trudnoća navodi žene na romantične ideje. Zamišljaš kako će me obuzeti očinska ljubav ako vidim bebu, pa ću se predomisli. Ali ne mogu. Neću ostaviti svoju porodicu. Zar nisam od početka tako rekao?“

O, bože. Počeo je da plače.

Njegova porodica.

A ona se nadala da će mu ona podariti porodicu.

Glupo, glupo, glupo.

Konačno je progovorila. „Ne mogu to, Nejtane. To što tražiš... ne mogu.“

Nejtan se odmakao. „Žao mi je, ali nema nikakvog načina da mi ostanemo zajedno, Tija. Molim te. Sredi ovo. To je najbolje za oboje. Veruj mi.“

Tiji je u šestom mesecu trudnoće postalo sasvim normalno da joj bude neudobno. Nekada je bila toliko mršava da su je svi nagovarali da uzme barem milkšejk, a sada se raskrupnjala. Namestila je jastuk iza leđa dok je sedela na kauču, okružena molećivim pismima, fotografijama i pismenim sastavima parova željnih njene bebe.

Odbila je da „sredi to“, kao što je Nejtan tražio. Časne sestre i Tijina majka imale su presudan uticaja na njenu odluku. Nije mogla da prekine trudnoću iz straha da će biti kažnjena posle smrti, a nije imala hrabrosti ni da zadrži bebu, i eto sad je, u šestom mesecu trudnoće, birala majku i oca svome detetu.

A suočavala se s nemogućim odlukama. Pregledala je stotine pisama ljudi koji su očajnički želeli bebu što raste u njoj. Potencijalne roditelji rojili su se oko nje sve dok više nije mogla da se seti ko je bibliotekar u Fol Riveru, a koji par je podseća na najgore učiteljice veronauke. Svi su obećavali ogromnu ljubav, najskuplje škole i bašte i dvorišta veličine Minesote.

Posle tri šolje zaslađenog čaja od nane (sa svakim gutljajem kafa joj je sve više nedostajala), Tija je suzila izbor na tri para. Listala je njihova pisma i slike, a onda ih je složila kao tarot karte. Potom, podstaknuta strahom da će morati i dalje da se bavi time, odabrala je muškarca i ženu za koje je pretpostavila da bi bili najbolji roditelji. Postavila je njihove fotografije sebi na stomak i počela da ih pomera kao papirne lutkice, praveći predstavu od svega što su joj ispričali tokom telefonskog razgovora. Oboje su zvučali samouvereno, pametno i složno.

„Zdravo, Tija“, zamislila je piskavi glasić papirne Kerolajne. „Želim tvoju bebu. Ja sam patolog i istražujem rak kod dece. Moj muž ima veliku porodicu i oduvek je voleo decu.“

Jedan greh manje

„Reci joj da si savetnik u kampu Pola Njumana. Kako se ono zove? Ma znaš, onaj za decu s rakom?“ Papirni Piter je nežno spustio ruku na rame papirne Kerolajn.

„Buč Kasidi i Sandens Kid.“ Papirna Kerolajn malo je sagla glavu da ne bi izgledalo kao da se razmeće.

Mesec dana kasnije, kada su Kerolajn i Piter saznali da će biti devojčica, rekli su Tiji da će joj dati ime Savana. Kretensko ime. Tija je svoju bebu nazivala Onor, po srednjem imenu svoje mame – takođe je kretensko, ali neće se ni koristiti posle rođenja; osim toga, kretensko ili ne, svakako je bolje nego Savana. Što je lepo ne nazovu Britni? Da nije bila toliko zauzeta staranjem o bolesnoj majci, izabrala bi druge roditelje za svoju ćerku.

Dok se nervirala zbog ovoga, Tija se spotakla i naletela na kolica s hranom u hodniku hospicijuma u kome je sad živela njena mama. Oduvek je bila trapava. Uz to je svaki čas morala da piški i živela je potpuno odvojeno od sveta. Dosad je živela samo za Nejtanove posete, a sada joj je ostala samo neporeciva uspomena na njega. Kad god bi pogladila stomak, činilo joj se da miluje njega. Ma koliko se trudila, nije uspevala da tugu zameni mržnjom.

Vreme je provodila samo s mamom. Svi ostali prijatelji iz prošlosti – osim Robin, koja živi u Kaliforniji, što je suviše daleko za posete – mislili su da je otišla na godinu dana u Arizonu, zbog master studija iz gerontologije, jer je i inače radila sa starim osobama. A zapravo se preselila na Jamajka Plejn, deo grada potpuno različit od Južnog Bostona.

Za razliku od njenog starog kraja, gde je u svakoj ulici sretala poznanike, Jamajka Plejn se stalno menjao – nije bio raznolik samo po poreklu i rasi stanovnika, nego i po klasi, kulturi i starosti. Jedina osoba koju je poznavala bila je bibliotekarka, s kojom se pozdravljala klimanjem glave i kratkim „kako ste“. U Jamajka Plejnu bilo je lako ostati anonimn.

Želela je da bude negde gde je niko neće znati po imenu. Svakako nije htela da bude predmet ogovaranja ili sažaljenja. Majčine uštedevine bilo je dovoljno za obe – Tija je retko i izlazila iz kuće. Život joj se pretvorio u čitanje romana, gledanje televizije i staranje o majci, koja se doselila kod nje i tu je ostala sve dok njeni bolovi nisu prevazišli Tijine sposobnosti negovanja.

Ušunjala se u majčinu sobu, kao po paperju. Tako je govorila njena mama kada je Tija, kao dete, pokušavala krišom da uđe u kuhinju po još koji kolač. „Mila moja, majke mogu da čuju decu čak i kad hodaju po paperju.“

Ma koliko se Tija pretvarala da nije tako, dok je beba rasla, njena baka ležala je na samrti.

„Mama?“, šapnula je.

U sobi je vladala tišina. Tija je zarila nokte u dlanove i nagnula se nad krevet, napregnuto gledajući sve dok nije primetila blago podizanje i spuštanje majčinog grudnog koša. Mami je samo četrdeset jedna godina. Rak jetre ju je savladao za samo nekoliko meseci, mada je Tija podozrevala da je majka neko vreme krila istinu.

U hospicijumu je bila dvadeset tri dana. Što je čovek mlađi kad se razboli, može duže da izdrži, ili je možda dvadeset tri dana nekakav prosek, normala – kako god se zvala količina vremena od dolaska u hospicijum pa do smrti. Nije mogla naterati sebe da se o tome raspituje. Kada bi imala brata ili sestru, koji bi je podržavali, možda bi imala snage da postavi tako nepristojno pitanje, ali eto, oduvek su bile samo njih dve – Tija i mama.

Umiranje može biti vrlo dug proces, i to je iznenadilo Tiju. Pomislila bi da, pošto radi sa starim osobama, zna nešto više o smrti i umiranju, ali ona je bila zadužena da im obezbedi rasonodu, a ne savetovanje. Njena specijalnost su igre rečima. Kad joj se klijent ne bi pojavio na partiji skrabla, samo bi se odjednom ispostavilo da je umro.

Nije ih gledala kako umiru.

Činilo joj se nemoguće da izgubi mamu, kao da se neko sprema da prekine niti koje je drže za zemlju. Počeće da lebdi, bez oslonca. Tija nije imala uobičajenu porodicu: ni tetke, ni ujake, ni braću i sestre od tetke i ujaka – njena majka je ispunjavala sve te uloge.

Tija je sela na stolicu kraj majčinog kreveta. Pitala se zašto, kad već toliko naglašava udobnost, hospicijum ne obezbedi stolice u kojima trudnica može da sedi bez bolova. Izvadila je knjigu iz torbe: krimić, toliko jednostavan da može da prati zaplet čak i kad zapamti svega četvrtinu pročitano. Imala je u torbi i majčin primerak „Džejn Ejr“, sa sve čarobnim hepiendom, ali to je čuvala da joj čita posle večere.

Majka je otvorila oči. „Jesi li dugo ovde, mila?“ Uхватила ju je za ruku. „Jesi umorna?“

Jedan greh manje

Tija je prevukla rukom preko povelikog stomaka. „Uvek.“

„Ne moraš da dolaziš ovamo svako veče, znaš.“

Majka je to svakog dana ponavljala. To je bio njen način da kaže: „Brinem se za tebe.“

„Nije opasno po život biti umoran.“

„Kada si trudna...“

„Ko je trudan, stalno je umoran. Zar se ne sećaš?“, upitala je Tija. „Da li je i tebi bilo tako? Jesam li te izluđivala i pre nego što sam se rodila?“

Majka se mučila da sedne. Tija joj je pružila ruku da se osloni, a onda joj je nagomilala jastuke iza leđa. Majčina koža, nekada ružičastobela – prava irska koža koja bi izgorela od jednog jedinog sunčevog zraka; tako je majka opisivala sebe – sada je izgledala avetinjski žuto, okružena čaršavima.

„Sećam se svega o trudnoći“, rekla je majka. „A hoćeš li ti biti u stanju da zaboraviš?“

„Mama, molim te, nemoj.“

„Moram, mila.“ Majka je uzela naočare s metalnog poslužavnika prikačenog za krevet. Kada je dobro namestila žičani okvir, izgledala je nekako zdravije. Naočare, nakit i drugi detalji činili su se kao amajlije protiv smrti. Tija je stalno kupovala jarke tričarije da razvedri majku. Jarkoplave perlice, nanizane na srebrnu vrpču, zveckale su oko majčinog zgloba. „Slazu ti se s očima“, rekla joj je Tija kada ih je prošle nedelje kupila.

„Hoćeš li da ti donesem hladne vode?“, upitala je majku.

„Nemoj sad da odjuriš. Slušaj me. Moraš biti svesna koliko će ti biti žao ako uradiš to.“

To je bila reč koju je majka koristila za Tijin plan o davanju bebe na usvajanje.

„Bila bih užasna majka“, rekla je Tija.

„To sad misliš. Čekaj samo da uzmeš bebu u naručje.“

Posle svakog okršaja u majčinoj borbi da spreči usvajanje, Tija se osećala sve gore. Svaki novi razlog koji je iznosila u svoju korist delovao je jadnije od prethodnog.

„Bila bih loša majka.“

„Nemam dovoljno novca.“

„Sramota me je što ne znam ko je otac.“

Umesto da kaže majci istinu, Tija se pretvarala da je spavala sa mnogo muškaraca i da zato ne zna koji je od njih bebin otac. To je bila užasna laž, ali i dalje bolja od istine. Nije mogla podneti pomisao da joj kaže kako je spavala s oženjenim muškarcem – i da je pokušala da ga preotme.

Sve što je govorila zvučalo je besmisleno. Možda bi i bila loša majka, svakako nema novca, a nezrelost se podrazumevala, ali kad bi to bio dovoljan razlog da se odrekne bebe, ovaj svet bi bio pun siročadi.

Tija je pogladila stomak. *Izvini, slatka mala bebice.*

Odrasla je sa saznanjem da joj je otac nestao. Pošto nije znala šta se desilo, njena majka je pretpostavila da je odabrao život s nekom drugom ženom – život s više zabave i pića nego što je Tijina konzervativna majka mogla da prihvati. Po majčiniim uverenjima, spavanje s oženjenim muškarcem je greh, a od njega je veći greh samo pobačaj.

Pošto nije mogla da kaže istinu, Tija nije mogla ponuditi nijedno logično opravdanje za svoju odluku. Kako da prizna da će se odreći deteta čije postojanje bi je podsećalo na čoveka kojeg je volela, ali kog nikada neće imati? Kako da kaže majci kada i sama ne ume da proceni da li je to najsebičniji postupak na svetu, ili najnesebičniji?

„Beba će imati mnogo bolji život nego što bih ja mogla da joj pružim“, rekla je. „Stvarno, mama. Videla si njihovo pismo i slike. Beba će imati dobre roditelje.“

Majčine oči su se ovlažile. Ona nikada nije plakala. Ni kada je Tija tako gadno polomila nogu da joj je kost štrčala napolje. Ni kada je saznala za rak. Ni kada je Tijin otac otišao – ili barem ne pred Tijom.

„Izvini.“ Majka je zatreptala i suze su nestale.

„Zašto se izvinjavaš? Ti nisi uradila ništa loše.“

Majka je prekrstila ruke na grudima, čvrsto. „Sigurno sam uradila nešto užasno kad veruješ da će tvojoj bebi biti bolje bez tebe. Zar misliš da je tvoj život u ovom trenutku najbolji što može biti? Zar ne vidiš da budućnost tek leži pred tobom?“

Tija je slegla ramenima kao da je dete, prkoseći stidu, bolna od pomisli da će pustiti majku da umre u ubeđenju da ju je loše vaspitala.

„Nije zato, mama.“

„Nego zašto?“

„Samo mislim da to nije moj put.“ Tija je obema rukama pokrila stomak. Sa svakom izrečenom laži kao da je majku gurala sve dalje od sebe,

Jedan greh manje

i to baš sada, kada im je bliskost bila potrebija nego ikada. „Mislim da joj nije suđeno da bude moja.“

„Molim te, nemoj još odlučivati. Nešto te muči, i znam da to nije ono što mi ponavljaš. U redu, ne moraš mi reći. Ali veruj mi, ako se odlučiš da popustiš pred bolom tako što ćeš se odreći deteta, nikad se nećeš oporaviti ni od jednog ni od drugog.“

GLAVA 2

Džulijet

Džulijet je obično slušala muziku dok radi, ali ne i danas. Ukrala je za sebe malo od porodičnog vremena u nedelju – i to u sunčanu nedelju – dok su dečaci u prizemlju gledali video. Tišina je pa će moći da čuje decu.

Osećala je i grižu savesti, iako su i ona i Nejtan posvećivali deci svaki sekund prepodneva i ranog popodneva. Otišli su u kratku šetnju do rezervata Biver Bruk, pojeli izletnički ručak koji je Džulijet spremila, sa sve kolačićima od pirinča koje je zamesila jutros u šest, i posle ceo sat igrali američki fudbal. Potom je Nejtan otišao da provede popodne ispravljajući zadatke, a ona se odšunjala na sprat da se koji sat pozabavi papirologijom.

To ne znači da ne provode vreme zajedno: sutra uveče ići će u Boston da gledaju vatromet. Ipak se brinula. Napolju sija sunce, a njeni dečaci sede u dnevnoj sobi i pilje u ekran.

Sjajno. Džulijet se nadala da će njena deca umeti da cene žene bez bora kada budu saznali da se njihova majka – umesto njihovom pameću, zdravljem i sigurnošću – bavila serumima protiv bora.

Serumi protiv bora.

Serumi za ublažavanje bora.

Protiv bora.